

Peněžitá pomoc v mateřství

Mateřská

Vysvětlíme, zda při těhotenství a péči o novorozence můžete dostat peněžitou pomoc v mateřství (mateřskou). Dozvíte se, jak a kde požádat o tuto dávku a kdo o ní rozhoduje. Sdělíme, kolik peněz dostanete a jak dlouho budete dávku dostávat. Zjistíte také, s čím Vám pomůže ombudsman.

Letáky ombudsmana najdete na www.ochrance.cz v části [Nevím si rady se svou životní situací](#).

Co je peněžitá pomoc v mateřství?

Peněžitá pomoc v mateřství, známá jako „**mateřská**“, je **dávka – peníze pro toho, kdo nemůže pracovat kvůli mateřství a péči o novorozené dítě**.

Vyplácí se podle [zákona o nemocenském pojištění](#).

 Mateřská dovolená je **pracovní volno**, které Vám zaměstnavatel dá po dobu čerpání mateřské.

Dostane mateřskou jen matka dítěte?

Ne. Namísto matky dítěte může mateřskou dostávat **otec** dítěte (podmínky vysvětlíme: [Kdy může mít mateřskou otec dítěte?](#)) nebo **ten, kdo pečuje** o dítě, které mu svěřil soud.

Dostane mateřskou každý, kdo pečuje o dítě?

Ne. Pokud jste **zaměstnaní**, mateřskou dostanete, jen pokud:

- při nástupu na mateřskou máte **nemocenské pojištění**, pobíráte nemocenské z dřívějšího pojištění nebo jste v *ochranné lhůtě* ze zaniklého zaměstnání (*ochrannou lhůtu vysvětlíme na další straně*) a **současně**
- máte **alespoň 270 dnů pojištění v posledních dvou letech** před nástupem na mateřskou.

Pokud **podnikáte** (jste samostatně výdělečně činní), mateřskou dostanete, jen pokud:

- při nástupu na mateřskou máte **nemocenské pojištění**, pobíráte nemocenské z dřívějšího pojištění nebo jste v *ochranné lhůtě* po zániku pojištění (*ochrannou lhůtu vysvětlíme na další straně*) a **současně**
- máte **alespoň 270 dnů pojištění v posledních dvou letech** před nástupem na mateřskou a z toho máte **alespoň 180 dnů pojištění z podnikání v posledním roce** před nástupem.

Mám při zaměstnání nemocenské pojištění?

Abyste v zaměstnání byli nemocensky pojištěni, potřebujete **minimální měsíční příjem**:

- Při pracovní smlouvě, dohodě o pracovní činnosti a ostatních zaměstnáních musíte mít ve smlouvě **domluvený** příjem alespoň **4 000 Kč** měsíčně. Pokud jste si domluvili nižší příjem nebo jste si výši příjmu nedomluvili, použije se **vyplacený** příjem.
- Při dohodě o provedení práce musíte mít **vyplacený** příjem nad **10 000 Kč** měsíčně.

Mají podnikající nemocenské pojištění?

Podnikající nemusejí mít nemocenské pojištění. Mají ho tedy jen ti, **kdo se přihlásí** k účasti na nemocenském pojištění **a platí si pojistné**.

Kdy mohu nastoupit na mateřskou?

Nástup na mateřskou si určíte sama **mezi počátkem 8. a 6. týdne před termínem porodu**, který vyznačí Váš gynekolog na předepsaném tiskopisu. **Pokud porodíte dříve**, je dnem nástupu na mateřskou **den porodu**.

Otcové a jiní pečující nastupují na mateřskou dnem, kdy převezmou péči o dítě.

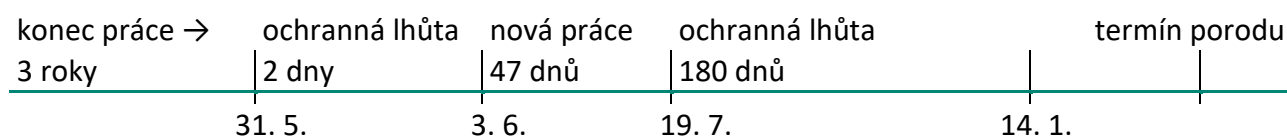
Co když během těhotenství přestanu pracovat? Co je ochranná lhůta?

Pokud během těhotenství skončíte v zaměstnání nebo ukončíte nemocenské pojištění při podnikání, zaniká Vaše nemocenské pojištění, ale běží Vám **ochranná lhůta 180 dnů**. Výjimkou je **dohoda o provedení práce** – při jejím ukončení ochrannou lhůtu nemáte.

Kdyby Vaše zaměstnání (pojištění při podnikání) **trvalo méně než 180 dnů**, je ochranná lhůta stejně dlouhá jako zaměstnání (pojištění při podnikání).

Když během ochranné lhůty nastoupíte do **nového zaměstnání** (přihlásíte se k nemocenskému pojištění při podnikání), ochranná lhůta se přeruší a nevyčerpaná část se přičte k ochranné lhůtě z nového zaměstnání (podnikání), celkem ale nanejvýš 180 dnů.

Příklad: Těhotná paní Michaela dne 31. 5. 2022 po třech letech skončila v zaměstnání. Ochranná lhůta jí tedy začala běžet 1. 6. 2022. Dne 3. 6. 2022 nastoupila do nového zaměstnání. Byla v něm do 18. 7. 2022 (tedy 47 dnů). Ochranná lhůta z prvního zaměstnání neběžela ve druhém zaměstnání a nevyčerpaná část (178 dnů) se připočítala k nové ochranné lhůtě (47 dnů), ale celkem jen 180 dnů. Nově jí tedy začala běžet ochranná lhůta 19. 7. 2022 a trvá 180 dnů, tedy do 14. 1. 2023. Mateřskou dostane, pokud na ni nastoupí do 14. 1. 2023.

Co když ochranná lhůta skončí dřív, než mohu nastoupit na mateřskou?

Pokud ochranná lhůta skončí před počátkem 8. týdne před termínem porodu, **mateřskou nedostanete**. Můžete ale požádat o **rodičovský příspěvek** ode dne narození dítěte.

Co když mám zaměstnání nebo podnikám, ale nemám 270 dnů pojištění v posledních dvou letech?

Pokud nárok na mateřskou nemáte ze žádného svého zaměstnání ani podnikání, můžete svého lékaře požádat o uznání **dočasné pracovní neschopnosti** od počátku šestého týdne před termínem porodu. Lékař ji pak **ukončí po šesti týdnech po porodu**, pokud pracovní neschopnost neskončí z jiných důvodů dřív. **Pak požádáte o rodičovský příspěvek**.

Kdy může mít mateřskou otec dítěte?

Otec dítěte může mít mateřskou, pokud:

- 1 matka **nemůže o dítě pečovat** anebo je **dočasně práce neschopná** kvůli závažné dlouhodobé nemoci, nebo
- 2 matka, která může o dítě pečovat, **uzavře s otcem dítěte písemnou dohodu**, že o dítě bude pečovat otec. Dohodu lze uzavřít nejdříve od počátku sedmého týdne po porodu dítěte, a to nejméně na 7 navazujících kalendářních dnů.
- + Otec musí splnit **stejně podmínky jako matka**: mít potřebnou dobu nemocenského pojištění a na mateřskou nastoupit v době pojištění nebo v ochranné lhůtě.

Dostanu mateřskou, když jsem v evidenci úřadu práce?

Mateřskou dostanete, pokud Vám ještě běží ochranná lhůta po zániku zaměstnání (placení pojistného při podnikání) a máte dost pojištění před nástupem na mateřskou.

Po dobu evidence na úřadu práce totiž nemáte nemocenské pojištění.

Započítá se mi studium dokončené před zaměstnáním nebo podnikáním?

Pokud **nyňi pracujete** (podnikáte) a **nemáte dostatečnou dobu nemocenského pojištění**, ale před prací jste **úspěšně dokončila studium**, **doba studia se Vám započte** do doby pojištění.

Jak dlouho budu peněžitou pomoc v mateřství dostávat?

Záleží na tom, kolik dětí porodíte:

- **28 týdnů**, pokud porodíte jedno dítě nebo
- **37 týdnů**, pokud porodíte více než jedno dítě, ale jen pokud po 28 týdnech dál pečujete alespoň o dvě děti,

nebo na počtu dětí, o které pečujete, pokud **nejste matka**:

- **22 týdnů**,
- **31 týdnů**, pokud po 22 týdnech dál pečujete alespoň o dvě děti.

Musí mě zaměstnavatel po nástupu na mateřskou omluvit v práci?

Ano, po nástupu na mateřskou Vás zaměstnavatel musí omluvit v práci. Jde o důležitou osobní překážku v práci na straně zaměstnance podle [§ 191 zákoníku práce](#).

Pracovní volno (**mateřská dovolená**) trvá **po celou dobu pobírání mateřské**.

Kdo vyplácí mateřskou?

Mateřskou vyplácí **okresní správa sociálního zabezpečení**:

- **zaměstnaným** podle sídla zaměstnavatele nebo jeho mzdové účtárny, pokud ji má,
- **podnikajícím** podle místa trvalého pobytu nebo místa hlášeného pobytu (u cizinců).

Kolik dostanu?

Můžete použít **kalkulačku** na www.mpsv.cz (*Působnosti MPSV → Nemocenské pojištění → úplně dole Kalkulačka pro výpočet dávek*).

Mateřská se počítá jako nemocenské – dostanete **70 % redukováného denního vyměřovacího základu**.

Denní vyměřovací základ je

- **u zaměstnaných** součet příjmů za předchozích 12 měsíců před měsícem, kdy nastoupíte na mateřskou, vydělený počtem kalendářních dnů (do příjmu se nezapočítávají tzv. vyloučené dny – např. dny, kdy jste brali nemocenské),
- **u podnikajících** součet měsíčních základů, z nichž jste zaplatili pojistné na nemocenské pojištění.

Redukovaný denní vyměřovací základ vznikne snížením podle tří redukčních hranic.

Příklad: Při průměrném měsíčním příjmu 30 000 Kč dostanete mateřskou asi 22 500 Kč.

Jak mám požádat o mateřskou?

- 1 **Tiskopis Žádost o peněžitou pomoc v mateřství** Vám dá **Váš gynekolog**. Jinak si ho můžete vyzvednout na okresní správě sociálního zabezpečení (nedá se stáhnout elektronicky).

V části A gynekolog sám potvrdí předpokládaný den porodu.

Vyplníte údaje v části B.

Zaměstnaní tiskopis **předají zaměstnavateli**.

Ten doplní potřebné údaje a tiskopis předá okresní správě sociálního zabezpečení.

Podnikající tiskopis předají **okresní správě sociálního zabezpečení**.

Tím jste požádali o peněžitou pomoc v mateřství.

- 2 Pak **okresní správa sociálního zabezpečení** o žádosti **rozhodne**.

Pokud **mateřskou přizná**, neposílá rozhodnutí. Oznámení o přiznání mateřské, denní výši a denní vyměřovací základ bude na výpisu z účtu nebo na poštovní poukázce.

Pokud **žádost o mateřskou zamítne**, vydá rozhodnutí, v němž vysvětlí, proč mateřskou nepřiznala, a poučí Vás o tom, že se **můžete odvolat**.

Mohu při pobírání mateřské pracovat/podnikat/vydělávat?

Pro dosavadního zaměstnavatele **nemůžete pracovat v zaměstnání, ze kterého máte mateřskou**. Můžete se s ním ale domluvit na jiné práci než té, kterou máte sjednanou v pracovní smlouvě (uzavřete novou smlouvu/dohodu). Také můžete pracovat pro jiného zaměstnavatele, někdy k tomu ale potřebujete souhlas původního zaměstnavatele.

Jako podnikající nemůžete osobně vykonávat výdělečnou činnost. V dosavadní činnosti můžete pokračovat prostřednictvím svých zaměstnanců nebo spolupracujících osob.

Jsem znovu těhotná na rodičovské dovolené. Dostanu opět mateřskou?

Záleží na tom, zda trvá zaměstnání, ze kterého jste dřív měla mateřskou.

Pokud trvá Vaše zaměstnání a dítě, o které na rodičovské dovolené pečujete, je mladší 4 let věku, dostanete mateřskou i při dalším těhotenství. Okresní správa sociálního zabezpečení zjistí nový denní vyměřovací základ.

Pokud na mateřskou nastupujete **u stejného zaměstnavatele** do 4 let věku dítěte, okresní správa sociálního zabezpečení porovná nově zjištěný denní vyměřovací základ s denním vyměřovacím základem pro dřívější mateřskou. Použije ten vyšší.

Pokud zaměstnání skončilo během rodičovské dovolené, **mateřskou nedostanete**. Můžete požádat o **rodičovský příspěvek** ode dne narození mladšího dítěte.

Pomůže mi s mateřskou ombudsman?

Pokud **mateřskou nedostanete** a nepomůže ani odvolání, můžete napsat ombudsmanovi. Přiložte prosím rozhodnutí o odvolání.

Kdyby se s Vaší žádostí nic nedělo, požádejte Českou správu sociálního zabezpečení o přijetí opatření proti nečinnosti. Více informací je v našem letáku [Nečinnost úřadů](#). Také můžete použít náš [formulář žádosti o přijetí opatření proti nečinnosti](#). Pokud neuspějete, můžete napsat ombudsmanovi.

Více informací najdete v letáku [Ombudsman](#).

Všechny naše letáky jsou na www.ochrance.cz v části [Nevím si rady se svou životní situací](#).